

Силабус курсу «Сценічний рух»

Освітній ступень «Бакалавр»
Спеціальність В5 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійні програми: «Спів»
«Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура»,
«Інструментальне виконавство (за видами)»
Рік навчання: III Семестри: V
Кількість кредитів: 3
Мова викладання : українська

**Керівник курсу Борисенко Тетяна
Вікторівна**

Викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної
категорії КЗВО КОР «Академія мистецтв імені
Павла Чубинського»

Контактна інформація: borisenkot382@gmail.com

Прореквізити та постреквізити дисципліни

Прореквізити дисципліни:

Спеціальний клас

Майстерність актора

Концертно-виконавська практика

Постреквізити дисципліни:

Дисципліна «Сценічний рух» належить до дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти.

Призначення дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розкриття творчих здібностей, концентрація на виховання сценічної культури виконавця, набуття професійних вмінь і навичок відтворення досконалого образу на сцені, вміння використовувати свою пластичну виразність у творчому процесі підготовки виступу і під час сценічної діяльності,

концентрація уваги з боку акторської виразності, обов'язкове органічне поєднання музики, пластики і системи вокального виконавства, створення умов для самореалізації, саморозвитку за допомогою факту образності і пластичності, активізація уваги на розвиток психофізичних можливостей його природнього апарату, розвиток професійної пластики, координації; сполучення рухів і співу, постійний розвиток та удосконалення, розвиток танцювально-пластичної культури.

Предмет навчальної дисципліни: спектр чинників, які впливають на розвиток творчої особистості, їх суть та закони методології, структурні компоненти функції ритмічно- музичної та рухової діяльності.

Завдання дисципліни:

- всебічний розвиток тіла за допомогою різноманітних по формі тренінгів;
- активний розвиток, удосконалення координаційних прийомів руху майбутнього виконавця;
- усунення індивідуальних фізичних і психічних недоліків;
- удосконалення музикальності і ритмічності;
- розширення діапазону рухових можливостей кожного здобувача;
- в процесі активізації руху поліпшення психологічного стану здобувача, підвищення його інтересу до творчого процесу;
- відпрацювання граціозності виконання рухів;
- набуття професійних вмінь для процесу побудови пластичної фрази, обов'язково і побудова діалогу з глядачем або партнером на сцені на основі професійних навичок.

Відповідно до освітніх програм вивчення навчальної дисципліни «Сценічний рух» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати принципи та методики аналізу творів музичного мистецтва.	ПРН 3

Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. / Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію та сценарій аудіального відтворення	ПРН 5
--	-------

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Аеробіка» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 7 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 17 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК)

СК 1 Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності. / Здатність демонструвати достатньо високий рівень творчої майстерності в звукорежисурі.

СК 2 Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. / Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській та звукорежисерській діяльності.

СК 13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Практична спрямованість

Практична спрямованість дисципліни «Сценічний рух» для здобувачів освіти полягає у формуванні навичок, які безпосередньо підтримують професійну діяльність музиканта, вокаліста чи актора. Це не просто фізичні вправи, а цілеспрямована підготовка до сценічного життя.

1. Сценічна мобільність. Розвиток витривалості, гнучкості та координації для тривалих виступів і репетицій.
2. Артистична виразність. Використання рухів для підсилення музичного образу, створення пластичних етюдів та імпровізацій.
3. Ритмічна інтеграція. Поєднання музичного ритму з рухами тіла, що формує відчуття ансамблю та сценічної синхронності.
4. Психофізіологічна регуляція. Використання рухових вправ для зняття напруги, контролю дихання та концентрації уваги.
5. Професійна профілактика. Запобігання перевтомі, порушенням постави та м'язовим затискам, що виникають у музикантів.

Структура робочої програми

Тема	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.
Змістовий модуль 1. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.												
Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака/інструменталіста	4		2		2	4				4		
Тема 2. Поняття «культури руху»	6		2		4	6				6		
Тема 3. Поза як елемент пластики артиста	6		2		4	6				6		

Тема 4. Крупний план руху	6			2		4	6			1		5
Разом за змістовим модулем 1:	22			8		14	22			1		23
Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.												
Тема 5. Загальні навички сценічного руху. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	6			2		4	6			1		5
Тема 6. Інерція та принципи керування. Поняття рівноваги	8			2		6	8			1		7
Тема 7. Швидкість і темп. Спостережливість, розвиток пам'яті.	8			2		6	8					8
Разом за змістовим модулем 2:	22			6		16	22			2		20
Змістовий модуль 3. Пластична виразність.												
Тема 8. Жест – виразний компонент пластичної культури	8			2		6	8					8
Тема 9. Мистецтво пантоміми.	8			2		6	8			1		7
Разом за змістовим модулем 3:	16			4		12	16			1		15
Змістовий модуль 4. Манери і етикет.												
Тема 10. Сильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	4			2		2	4					4
Тема 11. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	4			2		2	4			1		3
Тема 12. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	4			2		2	4					4
Тема 13. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.												
Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	4			2		2	4			1		3
Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.	4			2		2	4					4

Тема 15. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	10			4		6	10			2		8
Разом за змістовим модулем 4:	30			14		16	30			4		26
Модульний контроль. Диференційований залік												
Всього :	90			32		58	90			8		82

Методичні рекомендації

Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять

Загальна структура уроку з дисципліни «Сценічний рух» під час процесу навчання може мати різні варіативні версії в змісті, тривалості окремих частин, подовження будь-якої або повна її відсутність, що залежить від завдання і факторів впливу кожного окремого заняття. Змінний характер носить і процес виконання технічних вправ-тренінгів (спрощення або ускладнення). Кожний урок розрізняється величиною і прийомами регулювання навантаження здобувача. Рекомендовано збільшення частини уроку для вивчення окремих рухів і їх відпрацювання, постійна зміна і різноманіття комплексних завдань, поступове ускладнення координаційних прийомів, насиченість пластичних комбінацій зі зміною переміщення у просторі. Обов'язковою умовою є наявність на кожному уроці прийомів повтору, з закріпленням, відпрацювання і ускладнення окремих завдань. Діяльність здобувачів груповим методом на уроці може бути організовано по різному, з різною формою використання, можливість фронтального (всі учні одночасно виконують вправи), індивідуальні (самостійне виконання завдання під контролем викладача). Докладання звичних зусиль під час уроку – ознака процесу. При побудові структури кожного уроку викладач користується такими методами навчання: наочні – показ, демонстрація, спостереження; словесні – розповідь, пояснення, вказівка; практичні – виконання вправ, творчих компонентів, завдань самостійної роботи, модифікація практичного завдання; метод проблемного викладання – спосіб вирішення складного завдання, спосіб досягнення мети; дослідницькій –

робота з літературними джерелами та Інтернет - ресурсами, завдання з елементами дослідницького процесу творчого пошуку.

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи здобувачів у форматі дисципліни «Сценічний рух» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Під час самостійної роботи здобувачу необхідно керуватися певними принципами:

- самоосвіта – це природна необхідність розвитку свого творчого потенціалу, спроможність активізувати викладацькі здібності, підвищувати інтелектуальний рівень;
- самодисципліна – це здатність охопити велику кількість інформаційного матеріалу;
- самоконтроль – допомагає побачити та засвоїти сутність явища, детально проаналізувати і логічно вирішити творчі завдання різного рівня складності;
- складання індивідуальних тренінгів, відпрацювання комбінаторних поєднань з атрибутами. Індивідуальний тренінг може складатися з вправ на відчуття балансу, розвитку координації, обертових вправ, вправ по удосконаленню м'язового апарату.

Кожний фактор – роботи з відео матеріалів за рекомендацією викладача, його вимогою окремих концертних виступів співаків, уривків спектаклю в оперному, пантомімо-пластичному та театру оперети.

Робота з літературою і відео матеріалом використовується переважно в ході самостійних занять, як ефективна форма поліпшення якості навчання.

При організації самостійної роботи здобувача на засіданнях предметно-циклової комісії передбачається можливість отримання необхідної консультації (години

чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

Політика освітнього компоненту

Після опанування навчальної дисципліни «Сценічний рух» здобувачі повинні ЗНАТИ :

- основні принципи методики вивчення дисципліни;
- основи теорії сценічного руху;
- комплекс тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- поняття темпоритму руху,
- аналітичний комплекс вправ пантоміми, стилеві вправи пантоміми;
- основи трюкової пластики, види сценічних падінь, переносок, стрибків;
- манеру і етикет;
- закони руху на сцені;
- закони управління апаратом втілення;
- методику виконання комплексів тренінгів;
- спільне та відмінне в творчій діяльності танцівника і вокаліста;
- взаємозв'язок мистецтва хореографії з іншими видами художньої творчості;
- історичні факти, традиції та звичаї, умови побуту, процес походження рухів та їх еволюцію;
- основу музичного матеріалу, походження та виникнення назви танцю, його тематики, характеру та манери виконання.

ВМІТИ:

- володіти комплексом тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- володіти комплексом вправ пантоміми;
- працювати з різними уявленими предметами та об'єктами;
- відображати в рухах характер музичного твору;
- створювати пластичний етюд на прості фізичні дії;

- використовувати основні виразні засоби для створення пластичної імпровізації;
 - створювати на драматичній основі концертні пластичні номери різних видів і жанрів.
 - використовувати різні види мистецтва (музику, живопис, літературні твори і т.п.) в якості матеріалу для створення пластичного етюду;
 - використовувати отримані знання, вміння і навички з даної дисципліни у своїй практичній діяльності
 - володіти принципами творчого взаємозв'язку руху і пісні;
 - конспектувати матеріал теоретично-практичної частини уроку;
 - виконати у повному обсязі завдання самостійної роботи;
 - працювати з рекомендованою літературою з даної дисципліни, опрацьовувати необхідні та нові матеріали та формувати їх у реферат, окрему доповідь або відповідь;
 - складати самостійно необхідні спеціальні комплекси вправ для розвитку виразності;
 - складати комплекси для розвитку координації;
- самостійно опанувати систему нових рухів, що розширяє діапазон рухових можливостей.

Мати навички soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Політика щодо контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання різноманітних завдань практичного характеру їх показ і демонстрація;
- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- диференційований залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань здобувачів вищої освіти:

- поточний;
- модульний (семестровий);
- контроль самостійної роботи

Система бальних оцінок за темами вивчення змістового модулю оцінюється за шкалою *від 1 до 5 балів*. Кількість балів за роботу за практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдання та демонстрація знань під час опитування;
- виконання завдань самостійної роботи

–Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

–МОДУЛЬ 1

Поточне оцінювання та самостійна робота								Контрольні заходи	Сума
Зм 1	СР	Зм 2	СР	Зм 3	СР	Зм 4	СР	диф.зал.	
T1-4	5	T5-7	5	T8-9	5	T10-15	5	20	100
10		10		10		20			

-
- Т1, Т2 – теми
- Зм – змістовий модуль
- СР самостійна робота
- Диф.залік – диференційований залік

Система бальних оцінок за темами вивчення змістового модулю оцінюється за шкалою *від 1 до 5 балів*. Кількість балів за роботу за практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдання та демонстрація знань під час опитування;
- виконання завдань самостійної роботи

–Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні завдання	8	35
Опорний конспект лекцій, словник	1	5
Самостійна робота	4	20
Експрес-опитування	1	5
Фронтальне опитування	1	5
Практичний показ	2	10
Диференційований залік Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	20
Разом	18	100

Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав *від 60 до 100 балів*.

Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) *не перевищує 100 балів*.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на індивідуальних заняттях та на підсумковому модульному контролі знань, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою освітнього компоненту. Протягом вивчення модулю здобувачі вищої освіти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ECTS. Кількість балів відповідає певному рівню

засвоєння освітнього компоненту.

Сума балів (R)	Шкала ECTS	Національна 5-ти бальна шкала	Визначення
90-100	A	5	відмінно
82-89	B	4	дуже добре
74-81	C		добре
64-73	D	3	задовільно
60-63	E		достатньо
35-59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного перескладання
0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

Політика відвідування.

Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів вищої освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти під час онлайн-зустрічей у Google-Meet in Google Classroom, освітньої платформи Google Workspace for education.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувача вищої освіти повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи здобувачів вищої освіти можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі.

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Абрамович О., Кудренко А. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. Молодий вчений. № 9 (1). 2019. С. 133–136.
2. Бойко Т. А. Сценічна практика Йосипа Гірняка в контексті березільської системи виховання актора / Т. А. Бойко. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2018. Вип. 2. С. 114-124
3. Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки здобувачів спеціальності акторська майстерність
4. Бурназова В.В. Виконавська самостійність у системі формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор формування їх професійної самореалізації : колективна монографія/ за ред.. Омельченко А.І. – Мелітополь, 2019
5. Ігнат'єва Н. М. Тренінг у процесі занять зі сценічного руху. Харківська державна академія культури, 2021. - стр. 139-143.
6. Ніконенко Р. Експериментальна творча майстерня «Театр у кошику»: засоби пластичної виразності., Вісник КНУКіМ Серія «Мистецтвознавство»., Вип. 24 2020.
7. Сварник Б. В. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми. Мистецтвознавство. № 2. 2018. С. 148–153.
8. Старостін Ю. Акторський тренінг: його зміст та основа. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Карпенко-Карого, 2019: вип.2.
9. Старостін Ю. Сценічний рух як складова професійної підготовки актора. Науковий вісник Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. № 24, 2019. С.75-78.

10. Чернишова А., Заведія О., Пластичність актора: сучасні підходи та методики., Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference "Modern Perspectives on Global Scientific Solutions" March 3-5, 2025 Bergen, Norway. С. 26-28

Допоміжна

1. Кирилюк В.М. Дихання в хореографії . – К.: ДАКККіМ, 2009
2. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна терапія музики. – К: Вища школа, 2004
3. Тараканова В.К., Борецька Н.О., Тараканов С.В. Ефективність застосування хореографічних вправ в спортивній практиці/ Зб. наукових праць – К.: Вінниця, 2001

Інтернет ресурси

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: [http:// osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/)
2. Сценічний рух – основа органічної поведінки: [http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&= a chapter](http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&=a%20chapter)
3. Основи сценічного руху: <http://bookitut.ru/Osnovy-sczenicheskogo-dvizheniya.html>
4. Книги, статті, ученики по майстерству актёра, сценической речи, сценическому движению, истории театра: <http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
5. Н.Т. Белякова. Фигура, грація, осанка: <http://ivanstor.narod.ru/fgo/index.htm>
6. Вправи на розвиток пластичності:
<http://www.godmol.ru/sport/139-plastichnost.html>
<https://www.youtube.com/watch?v=pIiSenc-314>
https://www.youtube.com/watch?v=p_qWJva0SVA
<https://www.youtube.com/watch?v=fw02WvPOmT0>
https://www.youtube.com/watch?v=OIldEX_3G9M